

LA CAMPANA DE GRACIA.

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA.

CADA NÚMERO **5** CÉNTIMS PER TOT ESPANYA.

Números atrassats: 10 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, botiga. BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pesetas 1'50 Cuba y Puerto Rico. 2.—Estranger, 2'50

AB MOTIU DE LA MANIFESTACIÓ

DIÁLECH

—Cóm es, Andreu, que ahir no vas anar á Sarriá? No 't vaig veure en cap de las dos manifestacions. Ho trobo extrany, francament.

—Donchs no li has de trobar. A Sarriá vaig serhi, com tú sabs molt bé, 'l mes de janer del 74, ab lo fusell á las mans: cumplint

ab lo meu deber varen férirme. Ab una mica mes figuro entre 'ls morts... y si dormis ab ells t' haig de dir la veritat, l' espectacle de ahir en lloch de alegrarme, m' hauria entristit.

—¿Y aixó? Bé va anar prou ordenadament. No va haverhi el mes mínim disgust. Cada manifestació va fer lo seu camí: al crusarse 's van respectar, de tal manera que trobantse 'ls federals dintre del cementiri, 'ls republicans fusionats van esperar que 'n sortissen per entrarhi. ¿Vols encare mes cordura? ¿Vols una proba mes evident dels progressos que ha fet l' educació política en las filas republicanas?

—Calla, home, calla: molta educació en la forma si tú vols; pero molt poch seny y menos cor encare. ¿Per qué sent tots republicans havian de celebrar separadament una festa de familia? ¿Per ventura 'ls que á Sarriá 'ns baterem, en defensa de la legalitat republicana, vilment atropellada per en Pavía, ho ferem dividintnos? Units en la lluyta, units jauhen en lo cementiri 'ls que sucumbiren. Y presentarse fraccionats, al commemorar l' aniversari del seu sacrifici, mes que una honra per ells es un sacrilegi.

—Tens molta rahó, Andreu; pero ¡qué s' ha de fer! Las cosas son com son y no com voldríam que si-guessen.

—La llástima es que las cosas republicanas sempre resultin com volen que siguin els monárquichs. Fa vintiquatre anys que hi ha qui treballa exclussivament per ells.

—Induptablement. Pero, digas: ja que no vas anar á cap de las dos manifestacions, á lo menos las veurías passar.

—Sí, desde 'l balcó de casa.

—Donchs tú qu' ets testimoni imparcial, treume de un dupte. Los periódichs de aquest dematí no s' enten-nen. L' un diu que la manifestació de la Fusió republicana era mes numerosa que la federal; l' altre assegura tot lo contrari. Se parla de centenars y de milers posantlos en comparació, referintse ara á l' una ara á l' altra comitiva, á gust de qui treu els comptes. Donchs bé, tú pots fallar aquest litigi: ¿quína era la manifesta-ció mes numerosa?

—La que no va ferse.

—¿Cóm s' entén?

—La dels republicans que com jo van quedarse á casa, abstenintse de donar importancia á l' una ó á l' altra, ja que sols de sobreposarse mútuament tractavan els que van organisarlas. Aquesta manifestació negati-

QUE AMIGOS TIENES BENITO!...

Ab la máscara de l' amitat, ja hi te una pota á dintre.

Lo dissapte próxim 5 de Febrer NÚMERO EXTRAORDINARI de

LA CAMPANA DE GRACIA

10 céntims

8 planas de ilustració y text

10 céntims

va signé la mes nutrida, y tinch per segur que ho será sempre, mentres durin totes aquestes ximpleras.

—Es cert, Andreu: estich ab tú. La discordia y 'l dissentiment, justifiquinse ab lo pretext que 's vulga, han de donar sempre per resultat el fracàs y l'impotencia. Lo poble creu en una República, en UNA SOLA: n' hi donan a triar dugas, quan no tres ó quatre, y en lloch d' escullir, se crusa de brassos y 's gira d' espallias. Per conquerirla té per segur que la primera condició es l' unitat de miras, y en lloch de senyalarli un camí expedit, pretenen extraviarlo en un intrincat laberinto, cansantlo y marejantlo tontament, y 'l poble lluny de marxar s' hi assenta. Aixó es deplorable; pero es veritat.

—Y tan veritat que no sé encare com després de tant temps de divagar, el poble republicà no ha prés una resolució decisiva.

—¿Qué farías tú que sempre has tingut tan bon sentit y un amor á tota proba á la causa republicana? ¿Anirías á la Revolució?

—Sempre qu' estigués preparat per anarhi, sí:

—Y si no estigúesses preparat?

—Utilisaría tots los medis per prepararme: la propaganda constant, l' agitació permanent, la premsa, la tribuna, el club y 'l parlament. Sembraria ideas, caldejaría passions. Trituraria al enemich, fent la critica implacable dels seus errors; faria veure al país lo cars que li costan en llágrimas, en sanch y en interessos. Procuraria inspirarli confiança ab la meua conducta severa, sobria, leal y desinteressada, y en lo dia del naufragi la República sería 'l salva-vidas de la llibertat y de la patria.

—De manera que tú admets la lluyta electoral?

—Ab tota l' ánima y com un de tants medis revolucionaris.

—¿Donchs quina opinió 't mereixen els republicans que s' hi oposan per sistema?

—Son per mí uns insensats, miopes y suicidas, si procedeixen de bona fé: mes si ho fan ab segons fins, son uns revolucionaris de camama. Y sempre, atenent als resultats, y prescindint d' intencions, son els auxiliars mes eficassos de la monarquia.

Tal es l' opinió de un home que á Sarriá derramá la sanch de las sevas venas, que ha viscut sempre desprovist de ambicions personals, que no ha sigut ni vol ser res, que no ha rebut ni espera cap profit del triunfo de la causa republicana.

Y aquesta mateixa opinió es de creure que la professan la inmensa majoria dels republicans espanyols.

P. K.

A ha sortit lo nou manifest conservador, suscrit per l' ex-héroe de Sagunto, per lo patró Aranya dels soldats general Azcárraga, per l' ex-carlí Pidal, per l' ex-seleccionista Silvela y per en Cos Gayón y en Villaverde en calitat de comparsas.

Sembla talment un camp d' escaradots reaccionaris.

Aquí 'n tenen tot un pom cullits en un sol párrafo: Lo partit conservador reformará 'l Códich penal (en sentit restrictiu, *per supuesto*); corretjirá deficiencias del Jurat que alarman justament á l' opinió (¡pobre Jurat!); acudirá á la defensa dels poders inviolables, dels prestigis y honor de la forsa armada y de las corporacions del Estat (¡pobre premsa!) y posará terme á l' anarquia y confusió que reinan en l' instrucció pública. (Catedráticos liberals, poseus la barba en remull).

Significació del manifest: una empenta mes cap al carlisme.

¡Brrrómm!... ¿Saben qu' es aixó?

L' eco d' una bomba que 'ls simpáticos insurrectes cubans van colocar l' altre dia en lo ferrocarril de Nuevitas.

¡Una inocentada de las sevas! Total, quatre ó sis pobres soldats morts y dugas dotzenas de ferits...

Yankees fiántrops,
yankees bunyols,
¡oy que som barbaros
els espanyols!

Per medi de l' autonomia y del vesch deixat ab una dilució d' or mes ó menos carregada, s' han lograt á Cuba, aquests últims días algunas ventatjas, entre ellas la presentació del cavacilla Joan Massó, ab un centenar de morruts de la seva partida.

Mes importancia que aquesta cassera ab vesch, te sens dupte la realisada ab armas de foch, pel pundono-

rós general Giménez Castellanos á Sierra Cubita, ahont residia 'l titulat govern rebelde. Va ser una espolsada en tota regla, que ha reanimat l' esperit de tots los amants d' Espanya.

Donchs bé: en aquests precisos instants en que la qüestió de Cuba va adquirint un carís satisfactori, es quan els yankees remugan mes que may.

Los tocinaires de las Cámaras no pöden contenir aquella diarrea oratoria carregada de insults á Espanya de que 's troban afectats ja fa molt temps.

Y 'l president de la República destaca un dels barcos de l' esquadra qu' está fent l' orni pel mar de las Antillas y ordena que fondeji al port de l' Habana.

Qualsevol creurá descubrir en aquesta maniobra 'l propósit deliberat de provocar un conflicte.

Y coincideix aquesta especie de provocació, ab l' acord pres pel govern autonomista d' enviar á Washington un delegat especial ab l' encàrrech de concertar un tractat de comers entre Cuba y 'ls Estats Units.

Ara comensará á palpar en Mcret las ventatjas inmensas de haver concedit á Cuba l' autonomia aranzelaria.

No sembla sino que l' acorassat Maine haja anat á l' Habana á pendre possessió de l' isla.

¡Qué prompto recullirá Espanya 'ls fruyts amarchs de tanta imprevisió y de tanta insensates!...

¡Aquí passa alguna cosa!

En Sagasta ha conferenciat ab en Pidal.

En Moret ha conferenciat ab en Sagasta.

En Pidal ha conferenciat ab en Martínez Campos.

En Martínez Campos ha conferenciat ab lo ministre de Marina....

¡Hum!....

¿Los doctors en junta?

¿No 's parla gayre alt?

¿Tots van de puntetas?...

¡Ay, pobre malalt!

Una vegada mes el Tribunal Suprém de Justicia ha disposat que la jurisdicció ordinaria entengués en la denuncia de un periódich de Canarias que publicá un article tingut per sediciós, y que 'ls tribunals militars pretenfan que queya baix la seva competencia.

Sembla mentida tanta insistencia per part de aquests últims, després dels fallos repetits del Tribunal Suprém, qu' en aquests cassos forman lley.

Se 'ls ha dit una y cent vegadas que deixessin estar tranquila á la premsa, y ells com si no ho sentissen.

A n' aquests Tribunals de guerra se 'ls hauria de donar de baixa en las filas del ejército. La *sordera incurable* es causa d' exenció.

¡Hola hola!...

Llegeixo:

«A Zaragoza, en l' última reconcentració de reclutas, de 400, sols se n' han presentat 250.»

¡Vinga una guitarra!...

«La Virgen del Pilar dice que

Francament, no ho sé lo que diu la Virgen del Pilar... Lo que sé es que de 400 reclutas n' han faltat 150.

¡Que ja es fa tar!

Dimars arriba al port de Barcelona un vapor de Filipinas ab un gran número de soldats malalts. Durant la travessia, com en tots los viatjes del mateix istil n' han mort alguns y han sigut tirats á l' aygua. Dels que arriban n' hi ha qu' están tan graves, que tenen en gran perill la seva existencia.

Dimecres, surt del port de Barcelona un vapor ab un nou contingent de reclutas destinats á Cuba. Tots gosan de salut perfecta: son forts y joves.

¡L' eterna cinia!... Catúfols qu' baixan sancers: catúfols que pujan trencats, esquerdats, fent ayguas.

Y 'l poble espanyol, al igual que 'l burro de la fábula, fermat á la cinia, tapat d' ulls y roda que roda que rodará.

Primera conseqüencia del manifest dels conservadors: un gran tiberi de doscents cuberts, que ahir degué celebrarse á Madrid.

Lo qual no deixará de contribuir á arrelar més y més las conviccions conservadoras en lo cor dels milers y milers d' espanyols que avuy s' están morint de gana.

Mirin que pensá ab banquetes en tan crítica ocasió!...

No 'ls enganyo; 's necessita ser conservadó.

Diu una correspondencia de la Habana, que mentres circulan per l' isla sense cap inconvenient els periódichs nort-americanos, partidaris descarats de la causa filibustera, á las publicacions de la Península se las subjecta á la censura mes rigurosa, quedant en algunas ocasiones seqüestrats los envíos que arriban pel correu.

Un dels periódichs als quals s' aplica aquest nou sistema de llibertat autonómica es LA CAMPANA DE GRACIA.

Ens expliquém perfectament la distinció de que se 'ns fa objecte. Desde 'l moment que 'ls periódichs enemichs declarats d' Espanya gosan de llibertat omnimoda, es molt lógich que LA CAMPANA DE GRACIA, que avants que tot es espanyola, 's vegi privada d' ella.

La senmana próxima publicarém lo número extraordinari corresponent al mes de febrer. Text y dibuixos deguts á artistes distingits, serán de gran actualitat.

CARTA DE FORA.—Barbará.—Lo diumenje passat á l' hora en que 'l riu Ripoll arrastrava molta aygua vejerem á Jaume Renom (el paperaire) lluytant á bras partit ab la corrent á fi de arribar á l' altra banda. Semblant *heroisme* en quant fos per salvar interessos materials de localitat ó personals sería lloable y digne d' aplauso: pero realment per guanyar l' aposta de un pollastre per un tiberi, francament, no fa guerrero ni afavoreix molt la formalitat de un home que desempnya l' arcaidía de un poble com Barbará, que ve sufrint las conseqüencias de la falta de criteri del tal Renom. Aixis ja no han d' extranyarnos ciertas rarasas, com veure creus de terme vestidas y engalanadas ab rodas de carro, y l' estancia de una casa de noyas per distreure á la concurrencia. Sembla, pot ser m' equivoco, que 'l cárrech de arcalde encare que siga de una població petita, imposa una mica mes d' aplóm y alguna major serietat.

LO BARCO DE 'N MAC-KINLEY

Caballers, aixó de Cuba

ja 's pot dar per arreglat:

ens ho han fet guar molts días,

pero ¡al últim ho hem lograt!

Compadits els tocinaires

de la nostra situació,

diu que han dit:—¿Fem un punt d' home?

Pues, á ferlo, y s' acabó.—

Mans á l' obra. Vinga un barco

ple de brandy y peix fregit,

gent á dins, foch á la máquina,

y á l' Habana tot seguit.

¡Ja veuréu aquest auxili

si 'ns en farà de servey!

¡Qué 'n sentirem dir de cosas

del barco de 'n Mac-Kinley!

Desde luego 'ls fills d' Espanya

poden donar per sentat

que allí no s' hi necessita

ni un xavo més ni un soldat.

Els Estats Units ens brindan

ab la seva protecció;

els Estats Units ens donan

públicament un petó....

Tenint al port de l' Habana

lo gran pabelló estrellat,

¿qui no veu en quatre días

tot alló normalisat?

¡Honrats fills de Cuba! ¡Enlayre

lo sombrero de yarey!

¡Llenséu vivas y més vivas

al barco de 'n Mac-Kinley!

Lo Laurada y 'l Bermuda,

tan bullangueros avants,

desde aquesta fetxa quedan

lligats d' àncora.... y de mans,

¡Fiquéu lo cap sota l' ala,

laborants embaucadors!

¡S' han acabat las disbanxas

dels pobres *Competidors!*

¿Faltava á l' autonomia

un costat serio y formal?

Aquí está... bevent ginebra;

aquí está: ¿yal ó no val?

Pulséu l' armoniosa lira,

sirenas del Camagüey!

¡Vingan cansons, vingan décimas

al barco de 'n Mac-Kinley!

Diguéu á en Máximo Gomez

que icyudado ab lo que fa!

perque si s' extralimita,

potser se 'n penedirá.

Aviséu á l' Aranguren,

á en Banderas y al Rabí

y féulos saber y entendre

que 'l Nort ha arribat aquí.

S' ha acabat tot. Prou batussas,

prou salvatjadas, prou foch....

Els matxetes al armari

y ¡á desfilat poch á poch!

A caseta: á sembrar canya,

á plantar *ñame* y mamey....

¡A obehi 'ls consells que us donan

al barco de 'n Mac-Kinley!

Si senyors, sí. ¡Gloria al barco

que, aguerrit, ayrós y bran,

vé á l' Habana ab lo propósit

de treballar per la pau!

¡Gloria al aixerit *crucero*

que, seguint usos antics,

se fica allá hont no 'l demanan

sóls per fé un bé als seus amichs!

Confihém en sa influencia,

celebrém son noble arranch....

y dém ja per esborrada

aquella taca de sanch.

Perque... vaja, si 'ls mals nostres

no troban ara remey,
¿qué hi ha anat á fé á l' Habana
el barco de 'n Mac-Kinley?

C. GUMÀ.

LO GENERAL SAUSSIER

Publiquém en lo present número 'l retrato de un general republicà, que al ser substituït del càrrech de governador militar de París per haver complert l' edat reglamentaria, ha rebut l' homenatge del poble francès sense distinció de partits.

Tot lo poble de París ha tingut á honor glorificarlo. El càrrech que venia desempenyant feya alguns anys es el més important de la nació francesa. Y á pesar de tot Saussier era sols general de divisió. En l' escala militar francesa aquest es l' últim grau. En aquella República no s' coneixen els tinentes generals ni 'ls capitans generals ni altrás figuras decorativas que ab tanta abundancia tenim y paguém els espanyols.

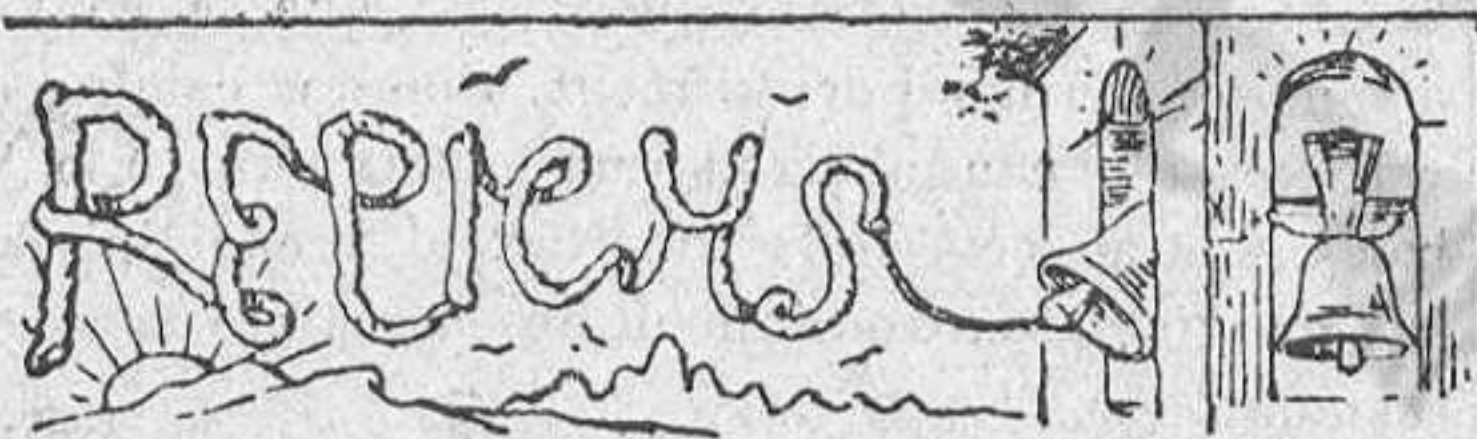
Lo que ha fet en Saussier en bé del seu país y en reals del prestigi del exèrcit sols se comprén en una nació tan ben organizada com la Fransa, y en un home de uns principis tan rectes com l' ilustre general. Saussier es lo general ideal dels pobles que possehent la República s' reixen per sí mateixos.

«En l' espay de 14 anys—diu un periòdich—lo general Saussier desde l' seu lloch militar, sense pronunciar una paraula sobre política, sense relació de cap classe en los partits, sense llansar lo seu nom als comicis, sense veu ni vot al Parlament, sense discursos ni manifestacions en la premsa, sense ostentarse en l'ls grans paradas, sense caball blanc ni caball negre, ha vingut sent l' esperança militar de la Fransa. Als seus pens s' han desfet las grans ambicions com l' escuma en la roca.

«Gracias á Saussier l' exèrcit francès segueix sent una forsa de la nació, no dels partits; la segurança de la integritat y l' honor patri, no l' auxiliar ó l' núcleo de las faccions. Jacobinisme y dictaduras s' han estrellat davant de la severitat del home que ha fet son lema militar de aquesta frase que sembla un eco de la bona antiguetat romana: «L' exèrcit es una religió de sufriment y de silenci.»

¡Ditxosos los pobles que á la sombra de sas lliures institucions engendran las cívicas virtuts, las quals está probat no poden viure dintre de la atmósfera saturada de ficcions y de privilegis que rodeja sempre á las monarquías!

R.

N Canyellas, en Marianao, tan renyits fins ara, sembla que al últim s' han entés per fer las eleccions en la provincia de Tarragona. Contin, donchs, ab l' apoyo decidit de tots els gitanos de la provincia, que dirán sens dupte:

—Aquests mestres que tan aviat renyeixen com fan las paus, son dels nostres.

**

Un altre element s' assegura que 'ls hi presta també l' seu concurs, per tot lo que puga convenir, anant á pérduas y ganancias: el marqués de Tamarit cap-de-colla dels carlins.

Bònica plata de crema po lrán fer: en Tamarit hi posará 'ls ous; en Marianao l' sucre y la llet... y en Canyellas, la canyella, naturalment.

Ara no mes falta que no se 'ls agafi, lo qual es inevitable si 'ls republicans, fent lo que deuen, ventan el foc.

¡Ay, senyor, tan ditxosos que vivíam!... Ha sortit una nova remesa de duros falsos, que portan la fetxa de 1896.

Senyas personals que d' ells dona un periòdich: «En el busto, aparece algo mayor la oreja...» ¡Basta!... ¡Ensenyan la orella? ¡No pasarán! De tots modos, es de lamentar que aquesta falsificació no s' hagués descubert unas quantas senmanas en-rera.

Lo govern hauría pogut fer ab ells un bonich negoci. Buscantlos al delit y embarcantne un bon pico á la carrera li haurían ben servit per pagá á l' Aguinaldo y en Llanera.

La missió va acabar á Betlém ab una gran encesa de mistos de pet.

¡No n vulguin mes de sustos, y hasta de desmayos! ¡Ay Senyor!... Y jo que 'm figurava que 'ls exercicis espirituals fortaleixian els esperits! Quí havia de dir que uns quants mistos de pet al encendres, poguessen esparverar de tal manera á un remat de moltóns y ovellas místicas en estat de gracia.

Diuhen de boquilla que al Cel s' hi está tant bé, y resulta qu' en realitat no volen anarhi sino lo mes tart possible.

¡Quína llástima que no hi haja hagut cap missionista que s' haja pres la molestia de ocuparse de aquesta contradicció!...

Dugas noticias italianas: Primera: «En moltras poblacions hi ha hagut desordres ocasionats per la fam.»

Segona: «Los regalos que 'l papa ha rebut últimament ascendeixen á la suma de cinch milions de pesetas.»

—Pobres d' Italia,
¡au, tots allá!
¡já veure 'l papa!
—¡Papa, pá... pá!...

Veig en L' ESQUELLA de ahir un passatge de un sermó festiu del Pare Ramonet.

Com á mí m' agradan els pendants, aquí 'n va un altre que si no es del Pare Ramonet podria serho.

Dirigintse al jovent del dia aficionat á la ballaruga, deya 'l Pare predicaiore:

«Vosaltres no advertiu los perills en que tot ballant poseu á l' animeta. Veure 'l peu de una noya 'us sembla res, y no obstant, després del peu ve 'l turmell; després del turmell la pantorrilla; després de la pantorrilla, la cuixa, y després de la cuixa (ab veu cavernosa:) després de la cuixa ve 'l forat del infern!»

A la cambra francesa de diputats hi ha hagut aquests días varias escenas de repartició...

De repartició de bofetadas y cops de puny entre conservadors y radicals.

Lo que deu dir en Sagasta: —¡No succehirá aixó en las corts espanyolas! Per xó las mantinch tancadas!—

Encare que, 'ls nostres polítichs son molt més prudentes y no acostuman á portar may las qüestions á aquest terrenó.

Se dirán qualsevol cosa,
s' arribarán á insultar;
¿pero per final pegarse?
Al revés. ¡Junts á dinar!

L' ex-ministre Castellano está desesperat, porque 'ls seus amichs de Zaragoza se n' hi han anat ab en Silve-la deixantlo sol.

¡Que s' hi ha de fer!... En Castellano sent ministre, era un gran home. Havent deixat de serho es tan menut que ni se l' oyra.

Aquest mon es aixís. Una vegada acabat lo capdell, se l' lensa l' encetall.

Un periòdich s' extranya de que al arsenal de la Carraca s' haja posat la quilla del crucero Puerto-Rico, ignoranse encare quínas condicions ha de tenir el barco, puig ni menos s' han fet els planos.

Pero lo que dirá 'l ministre de Marina:—Si 'ls barcos fets ab tots los ets y uts surten malament, potser el Puerto-Rico construhit sense planos sortirá bé.

De mes verdás se 'n maduran y de mes maduras cauhen del arbre.

Lo bisbe de Barcelona s' ha declarat partidari de la fira-concurs agrícola que 's prepara.

Es d' esperar que, á més d' apoyarla, hi pendrá part ab els productes de la vinya que ab tant zel administra.

¿Que quína vinya es, diuhen? La vinya... del Senyor.

Un industrial de Madrit ha fet una estampa curiosa. Ostensiblement representa al general Weyler, montat á caball.

Pero mirada á contra-claror se veu al rey de las hún-garas assegut en un trono... ó en una basseta, no s' distingeix prou be.

Ara no mes falta que 'ls capellans concedeixin 40 días de indulgencia als que resin devotament un Credo davant de aquesta estampa estrafalaria.

De El Motín:

«¿Qué á quant ascendeix lo dividendo que ha repartit als seus accionistas lo Banch d' Espanya? A 24 per cent.

»Cuchs que s' alimentan de un cadáver.»

XARADA

Ets, vestida de hu-teraa
molt hu-segona.
Y 'l teu conjunt, nineta,
una tot forma.
Lector, runia,
que prou s' ho val la pena
sent aixerida.

SISKET D. PAILA.

ANAGRAMA

Cansat de tot lo total
mentres va estudiar á Vich,
ara somia ab la tot
perque es capellá aixerit.

TAP DE SURO VILAFRANQUÍ.

TRENCA-CLOSCAS

ARRI LLADRE

UN BASTÉ.

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas lo títul de una pessa catalana.

PAULITO GIRALT.

ESTRELLA NUMÉRICA

- 1 —Consonant.
- 4 2 —Article.
- 1 2 3 4 5 6 7—Nom de home en diminutiu.
- 1 2 3 3 5 6 —Un vehícol en diminutiu.
- 3 2 6 2 7 —Animal en plural.
- 6 5 3 3 2 6 —En moltras casas n' hi ha.
- 1 2 7 6 5 4 4 —Punt de defensa.
- 4 2 —Una lletra.
- 2 —Una vocal.

PEPET PANXETA.

GEROGLIFICH

VAL
Janer

D

Ken O
P A P A
II
d S

J. M. VILLÁ.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciudadans Campelxano, M. Ramon Reis, S. G., A. Montaner, Dos Germans, J. B. M., E. A. No Niu, Ordep Uagir, J. Hayo, Lola y Cadiraire, E. Madrid, A. Roca Coll, J. Pujol, J. Grau Premades, M. Patrallas, Un que muda de pis, Nena Gegantesa, Xich borni, y Un pinta-casas:—Lo que 'ns envian aquesta semmana no fa per casa.

Ciudadans Tap de suro vilafranquí, C. Torruella, Un que vé del hort, Pepet de l' Ala, J. Romansos, F. Más Abril, J. Aubert Manent, Sisket D Paila, M. Bassa, Un Ateneista, Miqueló, J. Font, y Un Enamorat:—Insertarem alguna cosa de lo que 'ns envian.

Ciudadá P. V. y Casas: Millor será que repeteixi l' envió.—Quimet: Vosté ho ha endevinat: la composició á que 's refereix va destinada al número extraordinari. La que 'ns remet está bé y queda acceptada.—J. pet de l' Orga: Idem. la que 'ns envia. Xavier Alemany: Mil gracias: está molt bé.—Felic Cana: Es fluixet y no 'ns convé.—A. Mase as G.: No 'ns agrada.—A. Dorja: Va bé: queda acceptada.—F. Figueras R.: Mil gracias.—Aguileta: Mirarém de complaure'l: no obstant si enviés alguna altra cosa mes curta, sería millor; pero haurá de ser de punta.—A. Mundet: No 'ns fa 'l pes.—Jeph Curt: No podém aprofitar mes que 'l geroqlifich.—A. Ub ch: No van prou bé.—F. Polvany: Idem.—A. Cortina Rivera: La composició está plena de ripis.—M. Girona: La de vosté es fluixa.—M. Llovera: Sentim no poderlo complaure.—E. Ametller: Las dos composicions son molt frivols y de forma algún tant incorrecta.—Surisenti: Trobém una mica massa exagerat l' accent de la seva composició.—L' Avi Riera: No 'ns agrada prou.—A. Priu: No 'ns veyém ab cor de aprofitarlo.—Gonnell P. cèich: Hi falta xispa y novetat.—Anton del Singlot: La xarada bé; la composició no tant.

ANTONI LOPEZ, editor. Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor.—Asalto, 63.—Barcelona.

LO DEL DÍA

LO PROCÉS DE MONTJUICH

DATOS Y CONSIDERACIONES

P OCH ha de afegir-se á la carta autógrafo que reproduhida per medi de la fotografia publicarem en nostre número anterior y que tant poderosament ha cridat l'atenció del públich. En ella sola apareixen admirablement precisats tots los elements pera formar judici exacte respecte á las barbaritats comesas en lo Castell de Montjuich durant la sustanciación del procés anarquista.

Seixanta nou firmas continuadas al peu de un document denuncian á las autoritats y á la opinió del mon civilisat un gran número de delictes, comesas ab un refinament de crueltat que posa 'ls cabells de punta y excita la major indignació en tots los esperits amants de la iusticia y de l'humanitat.

Los fets, com haurá vist lo lector, son precisos y concrets. Se designan en la carta las víctimas y 'ls butxíns.

Los processats que sufriren tortura foren en número de nou. D'ells n'hi ha quatre que moriren fusellats en los fossos de Montjuich: son los següents: Tomás Ascheri, Joseph Molas, Anton Nogués y Lluís Más. Lo silenci de la tomba, ampararia als seus butxíns, si no existissen probas convincentes dels martiris que 'ls sigueren inferits, y en virtut dels quals se 'ls arrencá, segons sembla, la confessió que 'ls portá al últim suplici, aixís com també las acusacions que pesaren sobre alguns altres complicats en la mateixa causa. Lo coneixement de la tortura á que sigueren sotmesos fa mes penós lo recort del acte de l'execució, durant lo qual invocaren reiteradament la seva ignocencia.

Dels restants cinch martirisats, tres d'ells sufriren una condemna de presidi y 'ls altres dos disfrutaren avuy de llibertat, puig ni martirisantlos, ni apurantse 'l procediment secret, tant en l'instrucció del sumari, com en l'acte de la vista, sigué possible formular en contra d'ells fallo condemnatori. A un d'ells, lo ciudadá Gana, ni tant sols se 'l subjectá á procés.

Los condemnats á presidi que avuy extingeixen pena son Sebastiá Sunyer, Joan Batista Oller y Francisco Callís. Tots tres junt ab altres condemnats en lo procés anarquista, degueren compareixer davant de l'Audiencia de Barcelona, ab motiu de la causa sobre explosió de un petardo en lo Foment de la Producció nacional. Ja en la vista de aquesta última causa, revelaren lo suficient pera posar de relleu los martiris de Montjuich; pero 'l president de la Sala, considerant impertinents semblants manifestacions, las acallá sempre. L'opinió, no obstant, endaviná desseguida que s'havían comés verdaderas iniquitats. La presencia en aquest judici del tinent Sr. Portas, del jutje instructor Sr. Marzo y de alguns guardia-civils qu'estigueren á Montjuich á las ordres del primer, ab sas mitjas negativas y ab son sistema de fugir per la tangent, lluny de calmar la susceptibilitat del auditori, no feren mes que avivarla.

De retorn als penals ahont extingeixen la pena, Callís, Sunyer, Oller y 'ls demás penats que figuraren com á testimonis en la vista de la causa del Foment, passaren per Madrid. La premsa de la capital d'Espanya que disfruta de una llibertat aquí desconeguda, sobre tot durant la llarga suspensió de las garantías constitucionals, tingué medis de personarse ab aquells infelissos, de recullir las sevas manifestacions, de sometre sos cossos que després de tant temps guardan encare las marcas indelebles de la tortura, al exámen de alguns facultatius.

La llum s'ha fet: lo quadro dels horrors ha aparegut ab tota la seva intensitat, y avuy ja no es possible dissimular, ocultar, encubrir. L'opinió pública en massa reclama que 's fassa justicia. Periódichs de totas las opinions, inclús la conservadora *Epoca*, invocan lo deber en qu'están lo govern y 'ls tribunals de depurar los fets y de aplicar los cástichs á qui 'ls haja merescut.

—Justicia seca y cayga 'l que cayga!... Aquesta es avuy la veu general.

Al jutje instructor de la causa, Sr. Rufz Hita, no han de faltarli elements per restablir en tota la seva integritat la veritat dels fets. Disposa de moment de cinch dels nou martirisats qu'encare viuen: Callís, Sunyer, Oller, Gana y Tioulouse 'ls quals confirmarán un per un los cárrechs gravíssims que han estampat en las cartas dirigidas á la premsa, plenas de sinceritat y abundants en datos concrets y precisos. Y si no bastessin sas paraulas, sobrarian los xiribechs que conservan en lo seu cos.

Pero hi ha mes encare: hi ha testimonis en gran número que han de ser cridats necessariamente, tenint en lo procés una intervenció decisiva. No per haver procedit secretament los torturadors de Montjuich, deixaren de traslluhirse las sevas hassanyas. Per fondo que 's fassa 'l foch, lo fum sempre respira.

Hi havia en aquella fortalesa durant l'epoca dels martiris, una guarnició de la qual formavan part militars pundonorosos, que abominan de que en plé sigle XIX pugan usarse á Espanya, ab escarni de la justicia, procediments inquisitorials. Molts d'ells podran ser cridats y dirán lo que saben: parlarán dels crits esgarrafosos que sentían sortits del fons de determinats calabossos, de las escenas que tal vegada presenciaren ab motiu del traslado dels torturats, quan després del martiri queyan sense coneixements. Un metje del batalló de Figueras podrá dir si assistí á algún d'ells y determinar la gravetat de las llesiós fetas de fresch, mes facils de apreciar que no avuy després de transcorregut un any y mitj.

Las declaracions dels uns portarán referencias dels altres, y parlant tothom ab llealtat, davant de Déu, fits los ulls de l'ánima en la conciencia, es impossible que deixin de probarse totas las monstruositats comesas que per ser obra de uns quants, no poden afectar de cap manera al bon nom y á l'honra de una nació, sobre tot si 'ls poders que la regeixen s'aplican sincerament á castigar als que resultin delinqüents.

¿Ho farà 'l govern? ¿Consentirá que 'ls tribunals encarregats de la depuració dels fets, arribin fins als últims arrels de aqueixa planta venenosa de perversitat y de vergonya?

*
**

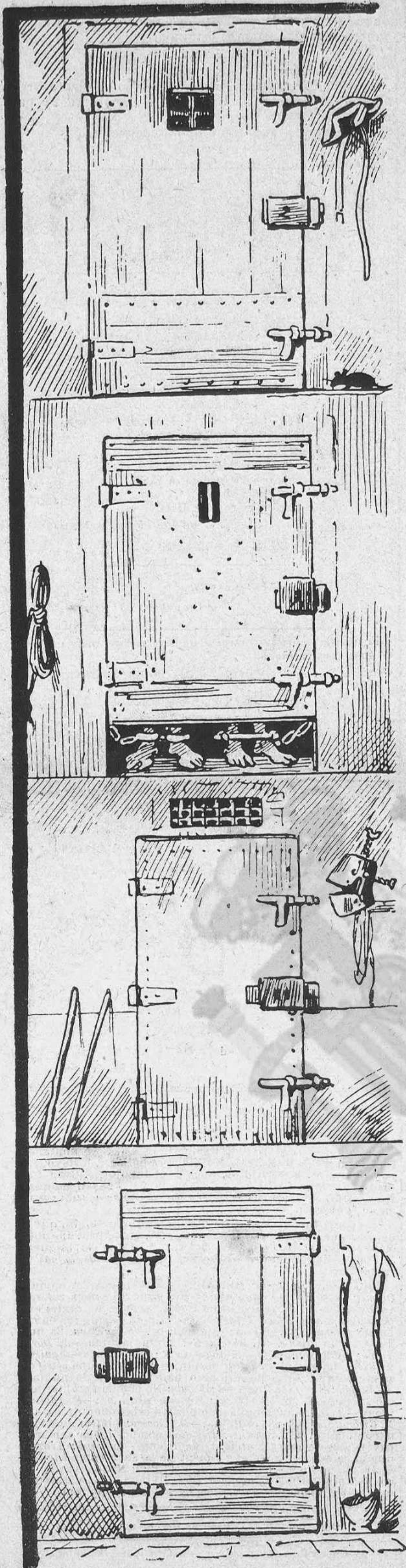
No volém nosaltres anticipar suspicacias, ans bé estém desitjosos de cooperar eficazment á l'acció de la justicia. Lo mateix odi que 'ns inspiran los terroristas ab sas malifetas, despertan en nosaltres los que á pretext de castigar horrendos delictes, acuden á medis bárbaros y cruels, borrats de la legislació de totas las nacions civilisadas. Partidaris de la llibertat moderna, amants de l'humanitat, detestém de igual manera las bombas que 'ls horrors inquisitorials, que la confessió arrancada per medi del torment. Son dos camíns convergents que conduheixen á un mateix punt, á la barbarie, á la negació de la llibertat, al predomini de la forsa bruta, al entronisament de la reacció mes descastada.

Per aixó anhelém qu'en la present ocació 's donga un gran exemple de severa justicia. Sols aixís Espanya podrá vindicarse als ulls del mon, del concepte botxornós en que ha incorregut ab motiu dels martiris de Montjuich.

De moment creyém que s'imposa una necessitat. La de suspendre en l'exercici de sos cárrechs als funcionaris públics y agents de l'autoritat á qui tothom senyala com autors dels fets que son objecte de la causa. Es impossible que ni un día mes ni en Portas, ni 'ls seus sicaris disposin de facultats policiacas que podrian entorpir l'acció de la justicia, exercint coacció moral sobre determinadas personas que poden portar molta llum als procediments.

Ab aquest acte es com l'opinió coneixeria que 'l govern desitja procedir ab verdadera llealtat.

J.

ii ..... !!